

СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА



ПОБІЧНА ДІЯ ЛІКІВ

для здобувачів вищої освіти 4 курсу денної форми здобуття освіти
Освітньої програми «Фармація»
Спеціальності 226 «Фармація, промислова фармація»
Галузі знань 22 «Охорона здоров'я»
Другого (магістерського) рівня вищої освіти

ВИКЛАДАЧІ

Інформація про
викладача

ШТРИГОЛЬ Сергій Юрійович	завідувач кафедри фармакології та клінічної фармації, доктор медичних наук, професор	shtrygol@ukr.net	https://pharmacolpharmacother.nuph.edu.ua/pedagogicheskij-sostav/shtrygol/
ДЕРИМЕДВІДЬ Людмила Віталіївна	професор кафедри фармакології та клінічної фармації, доктор медичних наук, професор	derimedved67@gmail.com	https://pharmacolpharmacother.nuph.edu.ua/1653-2/
БЄЛІК Галина Володимирівна	доцент ЗВО кафедри фармакології та клінічної фармації, кандидат	belik-69@ukr.net	https://pharmacolpharmacother.nuph.edu.ua/belik-halyna-volodymyrivna/
КОНОНЕНКО Анна Володимирівна	фармацевтичних наук, доцент доцент кафедри фармакології та клінічної фармації, кандидат	anna.v.kononenko@gmail.com	https://pharmacolpharmacother.nuph.edu.ua/kononenko-anna-volodymyrivna/
МАТВІЙЧУК Анатолій Володимирович	фармацевтичних наук, доцент доцент кафедри фармакології та клінічної фармації, кандидат	matviychukav70@gmail.com	https://pharmacolpharmacother.nuph.edu.ua/pedagogicheskij-sostav/matviychuk/
СТЕПАНОВА Світлана Іванівна	фармацевтичних наук, доцент доцент ЗВО кафедри фармакології та клінічної фармації, кандидат	nutriciologiestepanova@gmail.com	https://pharmacolpharmacother.nuph.edu.ua/stepanova-svitlana-ivanivna/

1. Назва закладу вищої освіти та підрозділу: Національний фармацевтичний університет, кафедра фармакології та клінічної фармації.
2. Адреса кафедри: м. Харків, вул. Куликівська, 12, 2-й поверх, т. 057-706-30-69.
3. Веб-сайт кафедри: <http://pharmacol.nuph.edu.ua>
4. Консультації: відбуваються онлайн відповідно до графіку, який розміщено на сайті кафедри фармакології та клінічної фармації (за посиланням <https://pharmacolpharmacother.nuph.edu.ua/>).

5. Анотація освітнього компонента: освітній компонент «Побічна дія лікарських засобів» передбачає формування у студентів цілісної системи теоретичних знань з основ побічної дії лікарських засобів; засвоєння основних принципів фармакологічної безпеки лікарських засобів; ознайомлення з основні принципи формулярної системи: рецептури, фармакологічні рекомендації, раціональні комбінації лікарських засобів, підвищення рівня загального та наукового розвитку студентів, формування їхнього кругозору; горизонти як сучасні кваліфіковані фармацевти.

6. Мета викладання освітнього компонента: «Побічна дія ліків» є сформувані та поглибити у здобувачів вищої освіти професійно-компетентні знання щодо побічної дії ліків різних фармакотерапевтичних груп та питань безпеки застосування ліків.

7. Компетентності відповідно до освітньої програми:

Soft- skills / Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

Hard-skills / Фахові (спеціальні) компетентності (ФК):

ФК 1. Здатність діяти соціально відповідально та громадянсько свідомо.

ФК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях, приймати обґрунтовані рішення.

ФК 4. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, вчитися і бути сучасно навченим.

ФК 5. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.

8. Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 5. Позиціонувати свою професійну діяльність та особистісні якості на фармацевтичному ринку праці; формулювати цілі власної діяльності з урахування суспільних і виробничих інтересів.

ПРН 6. Аргументувати інформацію для прийняття рішень, нести відповідальність за них у стандартних і нестандартних професійних ситуаціях; дотримуватися принципів деонтології та етики у професійній діяльності.

ПРН 7. Виконувати професійну діяльність з використанням креативних методів та підходів.

ПРН 8. Здійснювати професійне спілкування державною мовою, використовувати навички усної комунікації іноземною мовою, аналізуючи тексти фахової спрямованості та перекладати іншомовні інформаційні джерела.

ПРН 14. Визначати переваги та недоліки лікарських засобів різних фармакологічних груп з урахуванням їхніх хімічних, фізико-хімічних, біофармацевтичних, фармакокінетичних та фармакодинамічних особливостей. Рекомендувати споживачам безрецептурні лікарські засоби та інші товари аптечного асортименту з наданням консультативної допомоги та фармацевтичної опіки.

ПРН 16. Визначати вплив факторів, що впливають на процеси всмоктування, розподілу, депонування, метаболізму та виведення лікарського засобу і обумовлені станом, особливостями організму людини та фізико-хімічними властивостями лікарських засобів.

ПРН 25. Сприяти збереженню здоров'я, зокрема профілактиці захворювань, раціональному призначенню та використанню лікарських засобів. Виконувати сумлінно свої професійні обов'язки, дотримуватися норм законодавства щодо просування та реклами лікарських засобів. Володіти психологічними навичками спілкування для досягнення довіри та взаєморозуміння з колегами, лікарями, пацієнтами, споживачами.

9. Статус освітнього компонента: вибіркова

10. Пререквізити освітнього компонента: «Фармакологія», «Фармакотерапія», «Біологія», «Анатомія та нормальна фізіологія людини», «Патологія», «Органічна хімія», «Біохімія», «Мікробіологія», «Фармакогнозія».

11. Обсяг освітнього компонента: 3,0 кредити ЕКТС усього 90 годин: 32 годин аудиторних занять, з них – 8 годин лекцій, 24 годин – практичних занять та 58 годин самостійної роботи.

12. Організація навчання:

Методи навчання:

- *пояснювальний (інформаційно-репродуктивний) метод:* Lecture-based learning – лекції, відео-матеріали;
- *репродуктивний метод:* традиційні практичні заняття;
- *проблемне викладання:* Brainstorming – метод «мозкового штурму»; Case-based learning – метод кейсів;

- *частково-пошуковий метод*: Game-based learning – ігрові методи навчання (ділові ігри); Team-based learning – метод роботи в малих групах;
- *дослідницький метод*: Research-based learning – участь в науково-дослідницькій роботі, підготовка тез доповідей на конференції, наукових статей

Зміст освітньої компоненти:

Змістовий модуль 1. Загальні побічні дії лікарських засобів. Ускладнення фармакотерапії в різних вікових групах. Побічна дія препаратів, що впливають на нервову систему. Побічна дія ліків, що впливають на нервову систему та на роботу органів та систем. Побічна дія хіміотерапевтичних засобів.

Тема 1. Особливості фармаконагляду в Україні.

Тема 2. Побічна дія ліків.

Тема 3. Побічна дія ліків, що впливають на аферентний відділ.

Тема 4. Побічна дія ліків, що впливають на еферентний відділ.

Тема 5. Побічна дія нестероїдних протизапальних препаратів.

Тема 6. Побічна дія фармакокоректорів алергії.

Тема 7. Побічна дія лікарських препаратів, що діють на центральну нервову систему.

Тема 8. Побічна дія ліків, що впливають на згортання крові, гемопоєз та мозковий кровообіг.

Тема 9. Побічна дія серцевих глікозидів, антигіпертензивних та антиішемічних лікарських засобів.

Тема 10. Побічна дія коректорів клітинного та тканинного метаболізму та обміну речовин, вітамінні препарати.

Тема 11. Побічна дія препаратів з активністю гормонів надниркових залоз. Імунодепресивна активність ліків.

Тема 12. Побічна дія гіпоглікемічних засобів.

Тема 13. Побічна дія хіміотерапевтичних засобів (сульфаніламідні, протитуберкульозні).

Тема 14. Побічна дія хіміотерапевтичних засобів (антибіотики).

Тема 15. Побічна дія хіміотерапевтичних засобів (протівірусні, протигрибкові, антибластомні препарати).

Організація самостійної роботи:

Самостійна робота включає в себе вивчення тем 1, 2, 3, 5, 6, 8, 10, 12, 15 освітньої компоненти, які не увійшли до аудиторних занять, та виконання завдань з цих тем з метою закріплення теоретичного матеріалу.

13. Види та форми контролю:

Поточний контроль:

Контроль знань на кожному занятті: усне опитування, складання тестових завдань, вирішення ситуаційних (розрахункових) задач.

Контроль змістових модулів: складання тестових завдань, вирішення ситуаційних (розрахункових) задач

Умови допуску до контролю змістових модулів: наявність мінімальної кількості балів за заняття змістового модулю, за контроль змістового модулю 1.

Семестровий контроль:

Форма семестрового контролю: семестровий залік

Умови допуску до семестрового контролю: поточний рейтинг більше 60 балів, наявність мінімальної кількості балів за контроль змістового модулю 1, відсутність невідпрацьованих пропусків практичних занять, виконання всіх вимог, які передбачені робочою програмою освітньої компоненти.

14. Система оцінювання з освітнього компонента:

Успішність здобувача в семестрі (модулі) оцінюється за 100-бальною шкалою, яка складається з поточного контролю теоретичної, практичної підготовки на кожному занятті, самостійної роботи, а також результатів проміжного модульного контролю.

Мінімальна кількість балів, що присвоюється здобувачам вищої освіти при засвоєнні модулю (залікового кредиту) — 60.

Схема нарахування та розподіл балів

Поточне тестування та самостійна робота						Сума
Змістовний модуль 1						100
T1-T4	T5-T7	T8-T10	T11-T12	T13-T15	КЗМ1	
16	12	12	8	12	40	

Рейтинг поточного контролю розраховується за накопичувальним принципом. В залежності від навчального плану поточного навчального року кількість занять в семестрі і оцінка на практичному занятті може варіювати, але загальне рейтингування відбувається у відповідності до шкали ECTS. Поточний контроль включає оцінку теоретичних знань, практичних навичок та самостійної роботи студента, а також контроль змістового модулю, і проводиться під час аудиторних занять. Контроль аудиторної роботи здійснюється на кожному практичному занятті відповідно конкретним цілям. Включає усне опитування, індивідуальну співбесіду, тестування, оцінку практичних завдань. Контроль самостійної роботи оцінює рівень знань, які студенти отримують самостійно під час самопідготовки до занять, а також опрацьовуючи перелік питань, включений до певних модулів. На практичному занятті оцінка здобувачу вищої освіти виставляється згідно критеріям наведеним в таблиці.

Оцінювання засвоєння тем освітнього компонента під час занять:

Номер теми освітнього компонента	Максимальна кількість балів за тему	Розподіл максимальної кількості балів за тему за видами робіт	Види робіт, за які здобувач отримує бали
Змістовий модуль 1			
Тема 1. (тема для самостійного вивчення)	4	2	Тестування
		2	вирішення ситуаційних завдань
Тема 2. (тема для самостійного вивчення)	4	2	Тестування
		2	вирішення ситуаційних завдань
Тема 3. (тема для самостійного вивчення)	4	2	Тестування
		2	вирішення ситуаційних завдань
Тема 4.	4	1	вирішення ситуаційних завдань
		3	усна відповідь
Тема 5. (тема для самостійного вивчення)	4	2	Тестування
		2	вирішення ситуаційних завдань
Тема 6. (тема для самостійного вивчення)	4	4	написання реферату
Тема 7.	4	1	вирішення ситуаційних завдань
		3	усна відповідь
Тема 8. (тема для самостійного вивчення)	4	2	Тестування
		2	вирішення ситуаційних завдань
Тема 9.	4	1	вирішення ситуаційних завдань
		3	усна відповідь
Тема 10. (тема для самостійного вивчення)	4	2	Тестування
		2	вирішення ситуаційних завдань
Тема 11.	4	1	вирішення ситуаційних завдань
		3	усна відповідь

Тема 12. (тема для самостійного вивчення)	4	2	Тестування
		2	вирішення ситуаційних завдань
Тема 13.	4	1	вирішення ситуаційних завдань
		3	усна відповідь
Тема 14.	4	1	вирішення ситуаційних завдань
		3	усна відповідь
Тема 15. (тема для самостійного вивчення)	4	4	написання реферату
Всього балів за змістовий модуль 1		60	
Всього балів за модуль:		60	

Замість виконання видів робіт з будь-якої теми освітнього компонента можуть зараховуватись такі види робіт здобувача вищої освіти:

– участь в майстер-класах, форумах, конференціях, семінарах, вебінарах з теми освітнього компонента (з підготовкою есе, тез доповідей, інформаційного повідомлення тощо, що підтверджено програмою заходу, або тезами доповідей, або відповідним сертифікатом);

– участь у науково-дослідних та прикладних дослідженнях з теми освітнього компонента (в розробці анкетних форм, проведенні експериментальних досліджень, обробці результатів дослідження, підготовці звіту, презентації результатів тощо, що підтверджується демонстрацією відповідних матеріалів).

Оцінювання здобувачів за видами робіт під час занять:

Види робіт, за які здобувач отримує бали	Максимальна кількість балів
тестування	14
відповіді на теоретичні питання	18
вирішення ситуаційних завдань	20
написання реферату	8
Всього балів:	60

Оцінювання під час контролю змістових модулів:

Види робіт, за які здобувач отримує бали	Розподіл максимальної кількості балів за контроль змістового модуля за видами робіт	Максимальна кількість балів за контроль змістового модуля
Змістовий модуль 1		
тестування	20	40
відповіді на теоретичні питання	20	
Всього балів за контроль змістових модулів:		40

Оцінювання самостійної роботи здобувача освіти:

під час поточного контролю: 4 бала – написання реферату (теми 6, 15), 4 бали - вирішення ситуаційних (розрахункових) завдань (теми 1, 2, 3, 5, 8, 10, 12)

під час контролю змістового модуля 1: білети до змістового модуля включають теоретичні питання та тестові завдання з тем 1, 2, 3, 5, 6, 8, 10, 12, 15

Шкала оцінювання семестрового заліку:

При вивченні освітньої компоненти застосовується декілька шкал оцінювання: 100-бальна шкала, недиференційована («зараховано», «не зараховано») двобальна шкала та рейтингова шкала ECTS. Результати конвертуються із однієї шкали в іншу згідно таблиці.

Сума балів за 100-бальною шкалою	Шкала ECTS	Оцінка за недиференційованою шкалою
90-100	A	зараховано
82-89	B	
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	
35-59	FX	не зараховано
1-34	F	

15. Політики освітнього компонента:

Політика щодо академічної доброчесності. Ґрунтується на засадах академічної доброчесності, наведених в ПОЛ «Про заходи щодо запобігання випадків академічного плагіату у НФаУ». Списування при оцінюванні успішності здобувача вищої освіти під час контрольних заходів на практичних (семінарських, лабораторних) заняттях, контролю змістових модулів та семестрового екзамену заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача освіти є підставою для її незарахування викладачем.

Політика щодо відвідування занять. Здобувач вищої освіти зобов'язаний відвідувати навчальні заняття (ПОЛ «Про організацію освітнього процесу НФаУ») згідно з розкладом (<https://nuph.edu.ua/rozklad-zanyat/>), дотримуватися етичних норм поведінки.

Політика щодо деделайнів, відпрацювання, підвищення рейтингу, ліквідації академічної заборгованості. Відпрацювання пропущених занять здобувачем вищої освіти здійснюється відповідно до ПОЛ «Положення про відпрацювання здобувачами пропущених навчальних занять та порядок ліквідації академічної різниці в навчальних планах у НФаУ» згідно з встановленим на кафедрі графіком відпрацювань пропущених занять. Підвищення рейтингу та ліквідація академічної заборгованості з освітньої компоненти здійснюється здобувачами освіти відповідно до порядку, наведеного в ПОЛ «Про порядок оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у НФаУ». Здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися усіх строків, визначених кафедрою для виконання видів письмових робіт з освітньої компоненти. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку – до 20% від максимальної кількості балів за даний вид роботи.

Політика щодо оскарження оцінки з освітньої компоненти (апеляцій). Здобувачі вищої освіти мають право на оскарження (апеляцію) оцінки з освітньої компоненти, отриманої під час контрольних заходів. Апеляція здійснюється відповідно до ПОЛ «Положення про оскарження результатів семестрового контролю знань здобувачів вищої освіти у НФаУ».

Політика щодо визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти здобувачами вищої освіти. Здобувачі вищої освіти мають право на визнання результатів навчання, набутих у неформальній та інформальній освіті відповідно до ПОЛ «Про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти здобувачами вищої освіти у НФаУ».

В рамках академічної свободи викладача замість виконання видів робіт з теми освітньої компоненти можливим є зарахування неформальної освіти здобувача вищої освіти.

15. Інформаційне та навчально-методичне забезпечення освітньої компоненти:

Обов'язкова література	1. Побічна дія ліків: підручник-довідник / Бабенко М.М., Дроговоз С.М., Бутко Я.А., та ін. – Х., 2023. – 196 с. 2. Фармакологія в допомогу студенту, провизору и врачу: Учебник-справочник / Дроговоз С.М., Штрыголь С.Ю., Щє-кина Е.Г.– Х.: Титул, 2013. – 900 с. 3. Фармакологія – наочно (Фармакологія в схемах та малюнках) Навчальний посібник / С.М. Дроговоз, Г.В. Белік, Л.С. Білик та інші. – Харків: Титул, 2015. – 204 с.
Додаткова література для поглибленого вивчення освітнього компонента	1. Білай І.М. Побічна дія лікарських засобів. профілактика та лікування лікарських ускладнень: навч. посіб. – Запоріжжя, 2016. – 77 с. 2. Лизогуб В. Г., Богдан Т. В., Шараєва М. Л., Крайдашенко О. В., Волошина О. О. Побічна дія лікарських засобів: на- вч.посіб. – Київ, 2013. 137 с. 3. Хронофармакологія для врача, провизора и студента: Учебник-справочник. – Х.: Титул, 2016. – 376 с.
Актуальні електронні інфор- маційні ресурси (журнали, сайти тощо) для поглибленого вивчення освітнього компонента	1. Інтернет-ресурси: - Державна служба України з лікарських засобів // http://dls.gov.ua - Фармаконадзор в Україні // dec.gov.ua 2. Бібліотека НФаУ // http://nuph.edu.ua/ru/nauchnaya-biblioteka; E-mail: library@nuph.edu.ua 3. Сайт кафедри фармакології НФаУ // http://pharmacol.nuph.edu.ua; E-mail: farmacol@nuph.edu.ua 4. Компендиум онлайн // www.compendium.com.ua
Система дистанційного навчання Moodle	https://pharmel.kharkiv.edu/moodle/course/index.php?categoryid=202

16. Матеріально-технічне та програмне забезпечення освітнього компонента:

Технічне забезпечення – комп'ютер, відеокамера, мультимедійний проектор, екран.

Програмне забезпечення: Microsoft Word, Excel, Power Point, Acrobat rider, Google Workspace for Education Standard, ZOOM, MOODLE.